

ערב ביקורו של הנרי קיסינג'ר בארץ, חושף חוקר אנגלי את מעשיו וטוען: זהו איש מסוכן, ציני, רמאי, רצחני ומוכה שיגעון גדלות

יחד עם זאת גילה הנסיך סיהנוק גם כישורים פוליטיים מצויינים, קסם אישי, מרץ רב ואינטליגנציה. מטרתו העיי קרית היתה קיום שלומה ועצמאותה של קמבודיה מול שכנותיה.

נסיד

ומנצח-ג'אז

בקמבודיה, שגודלה הוא בערך כשל אנגליה ווילס, חיו המישה מיליון אנשים ברמת חיים גבוהה, במו"גים אסיאתיים. זוהי ארץ ירוקה ושלוה, אבל תלויה בשיטה מורכבת של השקיה וטיפוח. על הנשיא סיהנוק הוטלה המשימה הקשה לשמור על האיוון בין מקורות המים והאדמה הפוריה, ולנווט את מדינתו הקטנה במרחבי המחייה שבין ויאטנאם ותאילנד החזקות. סיהנוק, שזכה בעצמאות משלטון צרפת, היה נחוש החלטה לקיים מדיניות של "ניטרליות קיצונית" בין השכנות היריבות, וגם בין המעצמות הגדולות — ארצות הברית, ברית המועצות וסין. אמריקה גילתה תמיד חשדנות רבה כלפי קמבודיה. חוסר-סבלנותה כלפי סיהנוק גבר ככל שגברה מעורבותה בוויאטנאם בשנות ה-60. הצפון-וויאטנאמים ניצלו שטחים במיזרח קמבודיה לנתיבי אספקה לכווחותיהם בדרום. הם בנו לעצמם מין כיסי-מיקלט מפני העוצמה האמריקאית. לסיהנוק לא היתה כל אפשרות של ממש למנוע שימוש כזה באדמת קמבודיה, והוא עצם עין. המפקדים הצבאיים האמריקאיים שיכנעו את עצמם, שעל אדמת קמבודיה מצויינת מיפקדות רבות-עוצמה של הצבא הצפון-וויאטנאמי, השי מרת מיפקדות אלה, טענו ממפקדי הצבא, ישימו קץ לכל קשייהם במידחמת ויאטנאם. היתה זאת אשרייה גמורה.

קיסינג'ר על שער "ניו סטייטסמן" דמיון מצה"ל למיבצעליטאני

הישראלים רגילים לראות בהנרי קיסינג'ר מישהו כימעט "משלנו". יקה קצת אכסנטרי, אנושי מאד ביוהרה שלו, המהולה גם בחושי-הומור, במעין פיור-נפש פרוספורי חביב, דמות שיכלה בקלות לפסוע מעדנות ברהובותיה הנאים של שכונת רחביה הירושלמית, בשבת אחרי-הצהריים, ולרטון בגרמנית על הנימוסים הפגומים. בעיני שוחריה-שלום היה קיסינג'ר גם גורם מסייע חשוב לעניין השלום, מחזיר שבויים, כופה הסכמי-ביניים, טס ללא-לאות בין בירות המרחב, מזיל דמועות בנמל-התעופה בן-גוריון על גורל ישראל.

קיסינג'ר היה מטרה להפגנות השוביניסטים של חרות וגושי-אמונים, לכן היה, כמוכן, מוקד טבעי לאהדת מחנה השלום. בהקשר הישראלי אין כל סיבה להתחרט על יחס זה, ולכן אפילו אני התחלחלתי למראה ציוריה-שער בגליון השבועון ניו-סטייטסמן, ביטאון השמאל המתון בבריטניה, מה-15 במאי.

דמותו המוכרת של הנרי קיסינג'ר מצוירת כשהיא טובלת בים של דם, בידו מאכלת מאדימה והבעת פניו כשל רוצח אחרון סירוף. "קמבודיה — לא שגיאה אלא פשע" נאמר בכותרת-המישנה, ומתחתיה, באותיות שחורות בולטות: "הנרי קיסינג'ר — האמת!"

התקפה בוטה כזאת בעיתון רציני עדיאמה, הרחוק מכל סנסציונליזם, מעוררת סקרנות מוצדקת. אבל מעבר לסקרנות יש עניין מיוחד ברקע ובסיפור פרשת קמבודיה — סיפור השמדתה של ארץ אחת תוך כדי מילחמה באירגון-שיחור בארץ-אחרת. הדבר דומה באורח מחויר ללבנון.

הזקחים מסיפור קמבודיה הם חשובים לא רק לצורך דהימיסטיפיקציה של דמויות ושל מעצמות גדולות. התוצאות המרות של שימוש בכוח וכאמצעי-הזנאה, אפילו מתחכמים, מן

המתפורר התהוה

חרף התבוסות והקשיים בוויאטנאם, סירב הנשיא לינדון ג'ונסון להיגרר להתקפה על קמבודיה הניטרלית. הוא היה עד להשלכות הבינלאומיות, ולסערה שתעורר בתוך ארצות-הברית אם יילך בדרך מפוקפקת כזו, ודחה את כל הלחצים הניציים בתוך הצבא בעניין זה.

תאוריית

הטירוף

אסונה של קמבודיה, בחר הגנרל קרייטון אברמס לפנות לוישינגטון בבקשה לתקוף את קמבודיה בפברואר 1969, חודש אחרי שניכסון הושבע כנשיא. הבקשה הועברה להנרי קיסינג'ר, הנשיא החדש של המועצה לביטחון-לאומי.

רבים תמחו כיצד מינה ניכסון את קיסינג'ר, שתקף אותו נמצות בעבר, לתפקיד זה חשוב. אבל מיסמכים והקלטות, שהתגלו מאוחר יותר, חשפו את מישחקו הדור פרצופי של קיסינג'ר, שגינה לא פעם את ניכסון מאחורי גבו, אבל החניף לו ללא-הרף בפניו. קיסינג'ר העמיד את המועצה-לביטחון-לאומי לשירות הנשיא, שתמיד הת-עניין בנושאי-חוץ יותר מאשר בבעיות-פנים.

קיסינג'ר הצליח לנטרל את המועצה מכל פיקוח, וביכלל זה של שר-ההגנה ושר-החוץ. הוא הפך מקור המידע העיקרי של הנשיא, וגם מוסט ההחלטות וההכרעות של הרשות המבצעת. לא רק כוחו הריכוזי וכישרו נותיו של קיסינג'ר הועמדו לרשות הנשיא, אלא גם האידיאולוגיה הפסימית, שבה דגלו ניכסון וקיסינג'ר כאחד. היתה להם התחושה שהסובייטים הם בעלייה מתמדת, תודות לחוסנם המוסרי וליכולתם להחליט ללא עכבות של דעת-הקהל ומוסדות נבחרים. שיטות קבלת ההחלטות באמריקה לא היו מתאימות לעימות עם הסובייטים, חרף הכוח הצבאי האדיר שעמד לרשותו של הביית הלבן. "עלינו לנהוג כמעצמת-על", גרסו ניכסון וקיסינג'ר. הכוונה היתה להיפטר מכל העכבות וההיסוסים שמקורם במישטר דמוקרטי, או באידיאולוגיה ליברלית. "חשוב להמחיש לסובייטים שאנו מסוגלים לפעולות תקיפות ואי-רציונליות", הטעים ניכסון.

הסברו לכוב הוודמן, אדריכל פרשת-ווייט, גייט, הוא מאלק במיווח: "אני קורא לזה תיאוריית המפורף, גוב."

הגעתי לנקודה שבה אעשה כל דבר, כדי להחיש את סופה של מילחמת ויאטנאם. אני אדליף להם שניכסון מסוגל לכל, מרוב טירוף אנטי-קומוניסטי. קשה לרסן (המשך בעמוד 46)

קיסינג'ר והנשיא פורד בבריחה מוויאטנאם. מוטה גור היה יותר כן

ויליאם שאוקרוס אינו יוצר אידיאליזציה של התברה שהושמדה. קמבודיה לא היתה דמוקרטית. סיהנוק נהג במדינה, שבה שלט מי-1941 עד 1970 כשליט פיאודלי לכל דבר. הוא היה נסיך, ראש-ממלה, נשיא התנועה המדינית העיקרית, וגם מנצח תיזמורת ג'אז, עורך-עיתון, במאי-סרטים ומהמר מושבע. הוא ניסה לאחד ולגלם בעצם אישיותו אלמנטים בודהיסטיים, סוציאליסטיים ואפילו דמוקרטיים, אך גילה חוסר-סבלנות לביקורת, וגאומי היו מזורים, ולעתים מעורפלים, כסיגנון המיוחד לו.

הראוי שיעמדו לנגד עינינו. הם אקטואליים גם לגבי ישראל.

סיוע

לקיצוניים

תיאוריית המפורף בפוליטיקה — כך מכתיר הי-ניו סטייטסמן את סידרת-המאמרים, המסללת בפרשת קיסינג'ר וקמבודיה. היא מוכרת לנו היטב במרחב, אפילו מפרשת "המטורף התורן" שהיה יורה מפעם לפעם בירי-שלים.

אבל כאן מדובר בנשיא ארצות-הברית, ריצ'ארד ניכסון, ובידימינו, הנרי קיסינג'ר, שניסו להמחיש לאוני ביהם בווייטנאם שהם מסוגלים לפעולות בלתי-רציונליות למען הניצחון, אפילו אם מדובר בהשמדת עם שלם בהפצצות רצחניות.

המוניטין שיצאו לקיסינג'ר, כמדינאי בעל שיעור-קומה היסטורי, התן פרסי-נובל לשלום, הפכו אותו דמות אגדתית-כימעט בעולם כולו. עתה יצא סופר אנגלי צעיר, ויליאם שאוקרוס, לנגח את אגדת קיסינג'ר בסיפורו החדש אירוע צדדי. שאוקרוס משתמש במיסמכים שנחשפו בארי-צות-הברית, באמצעות החוק החדש לחופש-מידע, כדי להוקיע את מעשי קיסינג'ר וניכסון בקמבודיה הניטרלית. אירוע צדדי היה השם שהם עצמם העניקו למיבצע, ובכך חשפו את הבוה העמוק שחששו לאומה שתקפו במיבצע-ההפצצה הרצחני והמקיף ביותר בהיסטוריה עקובת-הדמים של התקפות מהאוויר.

קיסינג'ר עיצב את המדיניות להפצצת קמבודיה על האשליה שבכך ינחית מכת-מוות על הוויאט-קונג ועל צפון ויאטנאם. הוא ביצע את תוכניתו תוך הונאת הקונגרס, ותוך כדי הארכת המלחמה שעליה הכריז בציבור שהיא "עומדת להסתיים".

כדי שמוור על ההפצצה האדירה של קמיבודיה, תתרו הבית-הלבן וקיסינג'ר תחת מיפ-קדת חיליה-אוויר, עקפו את כל הצינורות המקיף-ליגלי לא היה נר לרגליהם.

כדאי לציין, עבור הקורא התמים, שלא מדובר בקמיבודיה של חזר רוד הרצחני, אלא במדינה ניטרלית, בהגת הנסיך סיהנוק, ויליאם שאוקרוס מוכיח, שההפצצות סייעו לחזר רוד להשתלט על קמבודיה בעיקבות הדומי-רליזציה והחורבן שהמיטו על ארץ זו. בתחילת שנות ה-70 היתה קמבודיה, תחת שילטונו של הנסיך סיהנוק, ארץ שלוה-יהסית באיזור שסוע-קרבות.

* קאריקטורה של הרבלוק בניו-יורק טיימס.